Bijdrage Programmabegroting 2027-2030 **4-11-2026**

Voorzitter,

Ik wil starten met het uitbrengen van een dankwoord aan iedereen die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van deze Programmabegroting. Ook dank voor de beantwoording van de technische vragen en de heldere toelichtingen tijdens de Voorbereidingsronde.

We bespreken vanavond de eerste begroting van de nieuwe bestuursperiode. In de afgelopen vier jaar is er goed op het financiële huishoudboekje van onze gemeente gepast. Er kwamen de nodige uitdagingen op ons pad, maar daar zijn we op een fatsoenlijke manier mee omgegaan.

Kijkend naar de begroting die nu voorligt, zien we een solide basis. De gemeente heeft haar financiën op orde en kan mogelijke risico's het hoofd bieden. Het is een begroting zonder al te veel vuurwerk – zeker in vergelijking met voorgaande jaren. Wat wel direct opvalt, is dat er scherper en zakelijker wordt begroot. Dat zien we bijvoorbeeld terug bij Jeugd en Wmo. Daar zijn we als CDA erg tevreden over, want dit was een uitdrukkelijke wens van de raad.

Financiën en de Septembercirculaire

In de huidige begroting is de Septembercirculaire nog niet verwerkt. Deze circulaire laat mooie financiële voordelen zien voor alle komende begrotingsjaren. Zijn daarmee alle zorgen weggenomen? Nee, zo ver kunnen we nog niet gaan. De jaren 2027 en 2030 eindigen in de plus, maar 2028 en 2029 laten een min zien. Vooral in 2028 moeten we nog een flink gat overbruggen. Maar voor nu kunnen we in ieder geval een gezonde begroting aan de provincie presenteren.

Door de meevaller uit de Septembercirculaire is het niet langer nodig om geld te onttrekken uit de algemene reserve voor het jaar 2027. Wat het CDA betreft is dit een uitstekende ontwikkeling. We moeten zuinig zijn op onze spaarpot. Er is de afgelopen tijd al flink wat geld onttrokken aan de algemene reserve. Hoewel dat voor zeer goede doelen is gebruikt, groeit ook in West Maas en Waal het geld niet tot aan de hemel. Goed rentmeesterschap is noodzakelijk — en daar hebben we met onze nieuwe wethouder financiën alle vertrouwen in.

Om de verwerking van de Septembercirculaire te formaliseren, dien ik vanavond een amendement in om deze direct mee te nemen in de besluitvorming, zodat dit administratief en formeel geregeld is. De wethouder heeft eerder al aangegeven dit volgend jaar zo in te regelen dat de circulaire vóór de begrotingsbehandeling wordt verwerkt. Daarmee voorkomen we onnodige bezuinigingen of lastenverhogingen in de toekomst.

Woningbouw en maatwerk in de kernen

Onze begroting telt maar liefst 135 pagina's met talloze belangrijke onderwerpen. Vanuit de CDA-fractie wil ik stilstaan bij een aantal punten waar wij groot belang aan hechten. Te beginnen met woningbouw.

Binnenkort verschijnt het volkshuisvestingsprogramma, waarmee we meer grip krijgen op waar we welke woningen willen bouwen. Gezien de huidige opgaven en woningbehoeften is dat broodnodig. Ons uitgangspunt blijft overeind: **zorg in ieder dorp voor maatwerk.** Bouw naar behoefte, met speciale aandacht voor de kleinste kernen. Om ook in de toekomst leefbaar te blijven, moet er echt gebouwd blijven worden in dorpen zoals Altforst en Appeltern. Kan de wethouder ons vertellen of er in Appeltern – waar op dit moment geen enkel plan ligt – al een beweging op gang komt naar concrete plannen voor de komende jaren?

Daarnaast kunnen we niet sec naar het bouwen van woningen blijven kijken. Koppel woningbouw altijd aan voorzieningen, infrastructuur en de leefbaarheid in onze dorpen. In het verleden is dat onvoldoende gebeurd; denk aan het plan Bonderveld, waar we als gehele raad nee tegen hebben gezegd. Niet vanwege de woningen zelf, maar vanwege de ontsluiting en de verkeerssituatie.

Infrastructuur en verkeersdrukte

Dat brengt mij naadloos op de infrastructuur in onze gemeente. Er gebeurt ontzettend veel: wegen worden heringericht en onderhouden. Het is iedere dag zichtbaar dat er hard gewerkt wordt aan ons wegenbestand. Maar we moeten ook reëel zijn: het wordt steeds drukker op de weg.

- De Maas en Waalweg loopt vol en veroorzaakt overlast;
- De Van Heemstraweg is drukker dan ooit tevoren;
- En het verkeer op de turborotonde bij de Prins Willem-Alexanderbrug staat tijdens de spits vaker stil dan het rijdt.

We zullen hier echt serieus werk van moeten maken, want met de komst van nieuwe woningen neemt de verkeersdrukte alleen maar toe. Wat wordt bijvoorbeeld het effect van de voorgenomen aanpassing van de Maas en Waalweg tussen Druten en Ewijk? Gaat het toevoegen van een rijbaan een aanzuigende werking krijgen? Graag een reactie van het college.

Openbare ruimte en woonlasten

We zitten inmiddels volop in de herfstsferen en de blaadjes vallen van de bomen. Een mooi moment om het over onze openbare ruimte te hebben. We lezen in de begroting dat het college inzet op aantrekkelijke en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimten. Die ambitie onderschrijven wij volledig. Inwoners en gasten verblijven in onze buitenruimte; goed verzorgde dorpsentrees, groenperken en schone straten zijn het visitekaartje van onze gemeente.

Waar we wel scherper op moeten sturen, zijn afvaldumping en verloedering. We constateren nog te vaak dat er bijzettingen bij containers plaatsvinden en dat huisraad gedumpt wordt langs wegen en in sloten. Hoewel dit grotendeels te maken heeft met individueel gedrag, vraagt het wel om onze aandacht. Rommel trekt immers rommel aan. Kan het college aangeven hoe we hier meer grip op kunnen krijgen?

Dan wil ik even kort stilstaan bij de woonlasten van onze inwoners. We lezen dat de lastendruk in onze gemeente vergelijkbaar is met die in buurgemeenten. Ons rekenkundige OZB-tarief is gemiddeld gezien laag en daalt zelfs voor 2027. Wat echter blijft opvallen, is de **afvalstoffenheffing**. Die is bij de Avri fors hoger dan bijvoorbeeld bij de DAR. Met de komst van een nog te realiseren nieuw circulair ambachtscentrum – of gewoon: een milieustraat – zien we een financieel risico op ons afkomen. In andere regiogemeenten zijn hierover al moties ingediend. Zou de wethouder hier een update over kunnen geven? Wat is de actuele stand van zaken?

Verblijfsbelasting

Als laatste punt: de verblijfsbelasting. Eerder hebben we in de Voorjaarsnota afgesproken om deze per 1 januari 2027 in te voeren voor € 2,34 per internationale werknemer per nacht. Tijdens de Voorbereidingsronde is al aangekondigd dat hierover een amendement ingediend zou worden. Samen met de FD stellen we voor om de verblijfsbelasting terug te brengen naar een geïndexeerd bedrag van **€ 1,26**, conform de afspraak uit het *Actieplan Internationale Werknemers*. De inkt van dat document is pas net opgedroogd en we vinden het van groot belang om vast te houden aan die gemaakte afspraak. In de Voorjaarsnota 2027 vragen we om de structurele financiële gevolgen hiervan goed te verwerken.

Ter afronding

Voorzitter, ter afronding. West Maas en Waal levert een degelijke begroting. We zijn stabiel – zowel als gemeentebestuur als mensen. Er wordt samengewerkt en hier binnenshuis keihard gewerkt voor onze inwoners en onze gemeente.

Als we kijken naar de bredere politieke context, dan gaat het er in Den Haag heel anders aan toe. Het kabinet moet alle trucs uit de kast trekken voor een begroting, en van echte samenwerking tussen partijen is nauwelijks sprake. En dat terwijl er een winter voor de deur staat waarin mensen zich terecht zorgen maken over de prijzen voor levensonderhoud en de kosten van energie, mede ten gevolge van de oorlogen in Oekraïne en Iran.

Beide indicatoren waren volgens peilingen de belangrijkste reden waarom vannacht de tussentijdse verkiezingen in Amerika zijn gewonnen door de Democraten. President Trump heeft een flinke tik op de vingers gekregen. Het wordt ook wel een blauwe tsunami genoemd. Gezien het laag gelegen West Maas en Waal gun ik onszelf die blauwe tsunami in letterlijke zin niet. Maar het is wel een duidelijk signaal van wat er onder burgers leeft — niet alleen in Amerika, maar ook in Nederland en in ons eigen, mooie West Maas en Waal.

Ik kijk met belangstelling uit naar de reactie van het college. Het CDA zal zich in ieder geval onverminderd blijven inzetten voor een stabiele, zorgzame gemeente waar jong en oud zich thuis voelt. Een gemeente waar **elk dorp op één staat**.